

Hoofdstuk III - Een nieuwe vzw oprichten

1. Waarom een vzw oprichten

De beslissing om een vzw op te richten, wordt in eerste instantie ingegeven door beschouwingen inzake rechtszekerheid. De vzw zal immers de mogelijkheid bieden een onderscheid te maken tussen de aansprakelijkheid en het vermogen van de vzw en die van haar leden.

Het betreft een autonome juridische structuur met haar eigen vermogen, haar eigen verbintenissen en haar eigen verantwoordelijkheid.

Zodra het project waarmee van start wordt gegaan, leidt tot rechtshandelingen van een bepaald belang op het stuk van financiën en aansprakelijkheid, kan het passend zijn een vzw op te richten. Of met andere woorden verenigingen die regelmatig activiteiten organiseren waarvoor contracten met enige omvang worden afgesloten, en waarbij de financiële middelen een behoorlijke waarde vertegenwoordigen of gepaard gaan met een grote publieke belangstelling, is het wenselijk de oprichting van een vzw te overwegen. Verenigingen die een carnavalstoet organiseren vallen zeker onder deze omschrijving.

2. Hoe verwerft men rechtspersoonlijkheid?

Om rechtspersoonlijkheid te verwerven volstaat het dat een vzw zich onderwerpt aan de grond- en vormvereisten die door de wet van 27 juni 1921 gewijzigd door de wet van 2 mei 2002 worden bepaald. De verlening is aan geen enkele tussenkomst of machtiging van de regering of de overheid onderworpen. Er is enkel en alleen controle vanwege de rechterlijke macht.

3. Hoe de statuten opstellen?

Zodra een gemeenschappelijk project is gedefinieerd en de stichtende leden zich willen inschrijven in het kader van een vzw, moeten in eerste instantie statuten worden opgesteld. Zij vormen de grondbeginselen voor de organisatie van de vzw.

Er dient rekening mee gehouden te worden dat de statuten tijdens de eerste algemene vergadering, die in principe de oprichtingsvergadering is, met eenparigheid van stemmen dienen goedgekeurd te worden.

Volgens de wet moeten bepaalde vermeldingen worden opgenomen, die erop gericht zijn om informatie te verstrekken aan derden, alsook de organisatie van de vereniging te structureren.

Voor het overige wordt aan de stichtende leden een zeer grote vrijheid gelaten om de leidende beginselen van de vzw in te vullen.

a) *Vorm van de statuten*

De statuten moeten schriftelijk worden vastgelegd. Dat kan geschieden bij een onderhandse akte, dus enkel in aanwezigheid van de stichters, of bij een authentieke akte opgemaakt voor een notaris.

In het laatste geval worden de statuten opgesteld door de notaris en licht hij de stichters voor wat de verdere afhandeling van het dossier betreft.

Indien de stichters echter zelf zorgen voor de opstelling van de statuten, dan dienen zij zelf de nodige stappen te ondernemen bij de Rechtbank van Koophandel teneinde rechtspersoonlijkheid te verwerven.

b) *Aantal exemplaren*

De vzw-wet vereist dat de statuten in twee exemplaren opgesteld worden, maar het is uiteraard logisch dat alle oprichters er een kopie van ontvangen. In principe legt het Burgerlijk Wetboek wel op dat bij onderhandse overeenkomsten er evenveel originelen moeten zijn als partijen met onderscheiden belang.

c) *Welke statutaire vermeldingen zijn verplicht?*

De wet somt de vermeldingen op die verplicht in de statuten moeten worden opgenomen. Zij worden hierna beknopt besproken.

➤ **Benaming**

• **Naam van de vzw**

De benaming van de vzw moet voorkomen in de statuten. Zij mag vrij worden gekozen door de stichters. Zij moeten erover waken dat zij geen benaming kiezen van een bestaande natuurlijke persoon, een andere vzw, stichting, internationale vereniging, feitelijke vereniging of vennootschap. Ook te mijden zijn namen die tot verwarring kunnen leiden. Om aan de weet te komen welke namen verboden of al in gebruik zijn, kan de raadpleging van het Kruispuntbank der Ondernemingen (KBO) in dit verband een nuttige hulp zijn, zelfs indien zij niet alle garanties biedt, inzonderheid met betrekking tot de feitelijke verenigingen.

• **Afkorting "vzw"**

De statuten en alle akten uitgaande van de vereniging moeten de termen "vereniging zonder winstoogmerk" of de afkorting "vzw" vermelden.

Er is voorzien in een sanctie tegen de persoon die voor de vereniging zou optreden door middel van een document waarop de vermelding "vereniging zonder winstoogmerk" of "vzw" niet zou voorkomen; in dit geval kan deze persoon persoonlijk aansprakelijk worden geacht voor het geheel of een gedeelte van de verbintenissen van de vereniging. Op alle uitgaande documenten moet bovendien ook steeds het adres van de maatschappelijke zetel vermeld worden.

- **Valse "stichting"**

Een vereniging zonder winstoogmerk mag haar benaming niet laten voorafgaan of volgen door de term "stichting".

De bedoelde vzw moet de beschermde term van hun benaming schrappen, anders kunnen zij voor de rechtbank van eerste aanleg worden gedaagd teneinde hen daartoe te verplichten. Iedere betrokken derde, naast het openbaar ministerie die een echte stichting of nog een gewone particulier zou kunnen zijn, kan dit middel aanwenden.

- **Maatschappelijke zetel**

De zetel van een Belgische vereniging zonder winstoogmerk moet in België gelegen zijn.

De wet vereist dat de statuten nauwkeurig het adres van de zetel opgeven, alsook het overeenkomstige gerechtelijke arrondissement. Welke rechtbank voor uw rechtsgebied bevoegd is kan u opzoeken in de databank "territoriale bevoegdheid" op de site met het volgende adres:

http://www.juridat.be/cgi_adres/adrn.pl.

Opgelet! Akten voor Brussel moeten niet neergelegd worden in de Regentschapstraat 4, waar de zetel van de Rechtbank van Koophandel gevestigd is, maar in de Britse Tweedelegerlaan, 148 te 1190 Vorst.

Hoewel het verplicht is dat de zetel van de hoofdactiviteiten van de vzw in België gevestigd is, is het niet verboden dat een vereniging werkzaamheden ontplooit in andere landen.

De vermelding van het adres in de statuten geeft aanleiding tot drie consequenties:

- de precieze plaats van de vzw moet worden vermeld: gemeente, postcode, straat, huisnummer en gerechtelijk arrondissement;
- de algemene vergadering - het enige orgaan bevoegd om de statuten te wijzigen - kan overgaan tot een wijziging van de zetel. Het is niet toegestaan deze bevoegdheid op te dragen aan de raad van bestuur;
- aangezien de overdracht van zetel een wijziging van de statuten inhoudt, moet deze wijziging worden neergelegd ter griffie van de Rechtbank van Koophandel waaronder de nieuwe zetel ressorteert, en worden bekendgemaakt in de bijlagen bij het Belgisch Staatsblad.

De maatschappelijke zetel van een vereniging kan te allen tijde overgebracht worden naar een andere locatie. Enkel de algemene vergadering kan hierover uitspraak doen voor zover tweederde van de effectieve of vertegenwoordigde leden aanwezig en/of vertegenwoordigd is, tenzij de statuten een strengere aanwezigheidsquorum bepalen. Indien dit aantal niet wordt bereikt kan er ten vroegste na zestien dagen een nieuwe algemene vergadering worden gehouden die dan geldig mag beslissen ongeacht het aantal aanwezige of vertegenwoordigde leden.

De beslissing is slechts geldig bij een tweederde meerderheid van de uitgebrachte stemmen, tenzij de statuten een strengere stemmenvereiste opleggen.

- **Doel van de vzw**

Volgens de wet moet het doel van de vzw op nauwkeurige wijze worden bepaald. Dit betekent in tegenstelling tot vroeger dat er geen vage omschrijvingen meer mogen gebeuren.

Het doel en de activiteiten tot uitvoering van dit doel mogen niet worden verward.

Voorbeeld:

Doel: => het bevorderen van het carnavalsgebeuren in een wijk, gemeente, stad, regio, ... waarbij als activiteit onder meer een carnavalstoet wordt georganiseerd.

Activiteiten => organiseren van activiteiten (bvb. pannenkoekenslag, tombola, ...) met de bedoeling de carnavalstoet te organiseren, *maar geen feesten organiseren om een caféploeg financieel te sponsoren. Het organiseren van feesten om een caféploeg financieel te sponsoren is in dit geval niet toegelaten, omdat deze activiteiten niet bijdragen tot het verwezenlijken van het doel van de carnavalsvereniging als vzw. De caféploeg kan uiteraard zelf ook een vzw zijn en feesten organiseren om de financiële middelen te verwerven.*

- **Leden van de vzw**

- **Identificatie van de stichters**

Moeten worden opgegeven:

- de naam, voornamen, woonplaats, van iedere stichter (natuurlijke persoon);
- de naam van de rechtspersoon (kann ook een andere vzw of internationale vzw of mutualiteit of andere rechtspersoon zijn en hoeft dus geen vennootschap te zijn), rechtsvorm (nv, bvba, enz.) en het adres van de zetel van elke stichter (rechtspersoon).

- De opgave van de maatschappelijke zetel van eventuele stichtende rechtspersonen mag niet worden verward met de zetel van de vzw die wordt opgericht.

- **Wat is een lid?**

De wet onderscheidt twee categorieën van leden, met name de effectieve leden en de toegetreden leden.

Binnen FEN zijn de effectieve leden de personen die permanent ter beschikking staan van de toegetreden leden, of met andere woorden de bestuursleden van de federatie.

Wanneer je dit systeem van effectieve leden en toegetreden leden vertaald naar een carnavalsvereniging, dan zou je kunnen stellen dat de leden van de Raad van Elf beschouwd worden als de effectieve leden, terwijl de andere medewerkers als toegetreden leden zouden kunnen aanzien worden.

Hoe dan ook, telkens in de wet de termen "lid" of "leden" gebruikt worden, zijn het wel degelijk en uitsluitend de effectieve leden die hiermee bedoeld worden.

- *Effectieve leden*

De effectieve leden zijn de leden die over de ruimste rechten beschikken binnen de vzw, waaronder stemrecht. De wet verleent hen rechten en plichten.

- *Toegetreden leden*

Ingeval de vzw toegetreden leden heeft, moeten hun rechten en plichten worden omschreven in de statuten en niet in een huishoudelijk reglement. Deze vereiste zorgt er dus voor de toekomstige toegetreden leden de mogelijkheid te bieden zich te informeren omtrent hetgeen van hen verwacht wordt bij een engagement. Met gaat er immers vanuit dat iedereen de statuten van een vereniging kan inkijken omdat zij bekendgemaakt worden in de bijlagen bij het Belgische Staatsblad. In de praktijk is het echter meestal anders, en treden de leden gewoon toe zonder zich rekenschap te geven van hun rechten en verplichtingen.

Elke vereniging doet er dus goed aan, om elk nieuw lid meteen een exemplaar van de geldende statuten te overhandigen.

Het huishoudelijk reglement dient niet te worden gepubliceerd.

Zoals hoger gesteld moeten de rechten en plichten van de toegetreden leden worden vastgelegd in de statuten. De in de wet bepaalde rechten en plichten zijn op hen niet van toepassing, behalve indien de statuten daarin voorzien.

Deze precisering is belangrijk aangezien de wet bepaalde voorrechten enkel aan de effectieve leden toekent, bijvoorbeeld de toegang tot de boekhoudkundige stukken.

Wanneer in deze documentatie de term "lid" of "leden" wordt gebruikt dan verwijst dit telkens naar "effectieve leden".

- **Voorwaarden en formaliteiten voor toetreding, uitsluiting en ontslag van leden**

In eerste instantie moet de vzw *ten minste drie leden tellen*. Het kan gaan om natuurlijke personen of om rechtspersonen. Er is geen nationaliteitsvoorwaarde vereist. Het punt "minimum aantal leden" moet steeds (is verplicht) als een apart punt opgenomen worden in de statuten.

In de statuten moeten de voorwaarden en formaliteiten betreffende de toetreding, de uitsluiting en het ontslag van leden worden omschreven.

De *hoedanigheid* van lid moet worden toegekend aan iemand die voldoet aan de in de statuten gestelde voorwaarden.

De *uitsluiting* van een effectief lid kan enkel worden uitgesproken door de algemene vergadering met een twee derde meerderheid van de stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden.

Vertegenwoordigde leden zijn effectieve leden die volmacht hebben gegeven indien de statuten daarin voorzien > zie in dit verband Hoofdstuk IV, Punt 1, Littera d).

Het *ontslag* van een lid gericht aan de raad van bestuur kan nooit worden geweigerd. Er kan echter wel worden geëist dat bepaalde formaliteiten in acht worden genomen. Het is duidelijk dat de formaliteiten dienaangaande niet zo zwaar mogen zijn dat zij echte hindernissen zouden vormen voor een ontslag (bijvoorbeeld: een opzegging van twee jaar).

Een lid dat zijn bijdrage niet betaalt, wordt worden beschouwd als zijnde ontslag te nemen. Omwille van de onduidelijkheid van deze in de wet geschreven bepaling, verduidelijken de statuten best op welk tijdstip het effectief lid als ontslagnemend wordt beschouwd. Bijvoorbeeld, indien het lid niet heeft betaald binnen de maand na datum van ontvangst van een aangetekende aanmaning hiertoe.

➤ **Algemene vergadering**

De algemene vergadering is het hoogste gezagsorgaan binnen een vzw. Of je zou kunnen stellen dat binnen een vzw het beleid uitgaat van de algemene vergadering, terwijl de raad van bestuur de plicht heeft dit beleid uit te voeren.

De statuten van de vzw moeten zeker de bevoegdheden en de wijze van bijeenroeping van de algemene vergadering, alsook de wijze waarop haar beslissing aan de leden en aan derden ter kennis worden gebracht, vermelden.

• **Bevoegdheden**

De volgende bevoegdheden zijn voorbehouden aan de algemene vergadering:

- de wijziging van de statuten;
- de benoeming en de afzetting van de bestuurders;
- de benoeming en de afzetting van de commissarissen en de bepaling van hun bezoldiging ingeval een bezoldiging wordt toegekend;
- de kwijting aan de bestuurders en de commissarissen;
- de goedkeuring van de begroting en van de rekening;
- de ontbinding van de vereniging;
- de uitsluiting van een effectief lid;
- de omzetting van de vereniging in een vennootschap met sociaal oogmerk;
- alle gevallen waarin de statuten dat vereisen.

Er moet worden opgemerkt dat alles wat in de wet of de statuten niet is toegekend aan de algemene vergadering, onder de bevoegdheid van de raad van bestuur valt.

• **Bijeenroeping**

De algemene vergadering wordt bijeengeroepen door de raad van bestuur of ingeval één vijfde van de leden dat vraagt. De statuten bepalen de modaliteiten van deze bijeenroeping.

De termijn voor een bijeenroeping is ten minste acht dagen.

• **Voorwaarden waaronder de beslissingen van de algemene vergadering aan de leden en aan derden ter kennis worden gebracht.**

Het is gebruikelijk dat de vzw een register houdt waarin de beslissingen van de algemene vergadering worden genotuleerd. In de statuten moet worden bepaald hoe de leden en derden hiervan kennis kunnen nemen.

➤ **Bestuurders (benoeming, afzetting ambtsbeëindiging en bevoegdheden alsook de duur van het mandaat)**

De statuten moeten regels bevatten betreffende de benoeming, de afzetting en de ambtsbeëindiging van de bestuurders, alsook over de omvang van hun bevoegdheden en de wijze waarop zij worden uitgeoefend, ofwel alleen, ofwel gezamenlijk, ofwel als college, alsook over de duur van hun mandaat.

Ingeval de statuten de mogelijkheid bieden dat personen de vzw vertegenwoordigen en/of opdragen van het dagelijks bestuur van de vzw, zijn ook deze vermeldingen verplicht.

➤ **Bijdragen of stortingen ten laste van de leden**

Het maximumbedrag van de bijdrage moet worden vermeld in de statuten aangezien het doel erin bestaat de personen die bij de vzw zouden willen aansluiten, in te lichten over de financiële verbintenissen die van hen worden gevraagd. Deze bepaling in de statuten heeft uiteraard uitsluitend betrekking op de effectieve leden en niet op de toetredende leden.

➤ **Gebruik van het vermogen in geval van ontbinding**

In de statuten moet opgave worden gedaan van de bestemming van de activa die volgen uit de vereffening van een vzw. Het moet voor een belangeloos doel worden aangewend passende binnen de doelstellingen van de vzw.

Ingeval een lid een goed ter beschikking wenst te stellen van de vzw en het vervolgens wenst terug te winnen, is het belangrijk om telkens een schriftelijke overeenkomst hierover te hebben om bij te houden in de boekhouding. Zo niet riskeert de vzw een aanslag geheim commissieloon aan 309%.

➤ **Duur van de vzw**

De duur van de vzw moet worden opgegeven ingeval deze niet onbepaald is. Sommige vzw's zijn immers enkel opgericht om de voortzetting van een in de tijd beperkt doel te waarborgen.

De vermelding van de termijn in de statuten, indien hij niet onbepaald is, biedt een aanvullende waarborg voor de mogelijke medecontractanten.

d) Wat zijn de sancties als de statuten onvolledig zijn?

De wet sanctioneert de vzw met nietigheid indien de statuten de volgende fundamenteel vereiste vermeldingen niet bevatten:

- de naam, het adres en het arrondissement van de zetel van de vereniging;
- de nauwkeurige omschrijving van het doel of van de doeleinden waarvoor zij is opgericht.

Het is ook mogelijk dat de vzw gerechtelijk wordt ontbonden indien haar statuten de bij de wet vereiste vermeldingen niet bevatten.

4. Welke formaliteiten moeten worden vervuld na de ondertekening van de statuten?

Zodra de statuten van de vzw zijn opgesteld en ondertekend door de stichtende leden, moeten zij deze neerleggen ter griffie van de Rechtbank van Koophandel van de plaats waar de zetel van de vzw is gevestigd. De oprichting van een vzw is sinds oktober 2013 ook mogelijk via de onlinetoeepassing www.egriffie.be. In dat geval moeten de statuten ingescand worden en moet het dossier niet langer op de rechtbank van koophandel worden neergelegd.

Er moeten ook andere stukken worden neergelegd.

a) Neerlegging van de statuten op de griffie van de Rechtbank van Koophandel

De wet vereist dat de volgende stukken worden neergelegd ter griffie van de Rechtbank van Koophandel van de plaats van de zetel van de vzw:

- de statuten;
- de akten betreffende de benoeming van de bestuurders;
- en indien nodig, de akten betreffende de benoeming van de personen aan wie het dagelijks bestuur is opgedragen, van de personen gemachtigd om de vzw te vertegenwoordigen en van de commissarissen.
- Het aanvraagformulier I van FOD Justitie tot publicatie in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad en tot inschrijving in het Kruispuntbank der Ondernemingen.

b) Ondernemingsnummer

Elke nieuwe vzw krijgt een *ondernemingsnummer* toegewezen waardoor de vereniging ingeschreven wordt in het rechtspersonenregister van de Kruispuntbank voor Ondernemingen. Het is dus de taak van de griffier om een ondernemingsnummer toe te kennen aan uw vzw.

c) Bekendmaking van de statuten en van de bestuurders

Bepaalde stukken die zijn neergelegd, moeten tevens worden bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad. Het verzoek om bekendmaking moet worden gedaan aan de hand van het bijgevoegde formulier beschikbaar bij de griffie van de Rechtbank van Koophandel en op de internetsite van de F.O.D. Justitie. Vroeger kon het vereiste bedrag, nodig voor de oprichting van de vzw, enkel betaald worden met een cheque. Andere betalingsvormen werden dus oorspronkelijk niet aanvaard. Ondertussen heeft men bij justitie echter ingezien dat er ook geldige betalingen konden verricht worden via een bankoverschrijving. Gelukkig maar. Wij raden dus iedereen aan om eerst het overeenstemmende bedrag op de rekeningnr. 679-2005502-27 van het Belgisch Staatsblad te storten, met vermelding van uw ondernemingsnummer, om vervolgens bij de afgifte van het dossier het bewijs van de overschrijving voor te leggen bij Rechtbank van Koophandel.

De griffie moet het verzoek tot bekendmaking in het Belgisch Staatsblad met het oog op bekendmaking verzenden (doorsturen naar het Belgisch Staatsblad). Dus de vereniging hoeft dit niet te doen!

d) Register van de leden

➤ **Beginsel**

De raad van bestuur is belast met de opstelling van dit register.

Deze verplichting een register op te stellen, heeft enkel betrekking op de effectieve leden. De toetredende leden moeten er niet worden in opgenomen.

➤ **Vorm van het register**

Het gaat om een chronologische lijst met de naam, voornamen en woonplaats van de leden, of ingeval het rechtspersonen betreft, de naam van de rechtspersoon, de rechtsvorm en het adres van de zetel. Wanneer men spreekt van een chronologische volgorde dan wordt daarmee bedoeld, dat men de leden in het register dient in te schrijven in functie van het tijdstip van hun toetreding tot de vereniging.

Voorbeeld >>> (zie volgende pagina)

LEDENREGISTER			
Naam van de vzw			
Adres van de maatschappelijke zetel			
Identiteit van de leden	Datum van toetreding	Datum van uittreding	Datum van uitsluiting
Naam:			
Voornaam:			
Indien rechtspersoon, rechtsvorm:			
Localiteit: Postnr.:			
Straat: Huisnr.:			
Naam:			
Voornaam:			
Indien rechtspersoon, rechtsvorm:			
Localiteit: Postnr.:			
Straat: Huisnr.:			

enz....

➤ **Plaats van het register**

Dit register bevindt zich op de zetel van de vereniging en moet dus niet zoals in het verleden elk jaar neergelegd worden op de rechtbank van koophandel.

➤ **Wijzigingen van het register**

De wijzigingen die in de lijst van de leden worden aangebracht, moeten door de raad van bestuur in het register worden ingeschreven binnen acht dagen volgend op het tijdstip waarop de raad hiervan in kennis is gesteld.

5. Wanneer verwerft de vzw rechtspersoonlijkheid?

a) *Beginsel*

De rechtspersoonlijkheid van de vereniging wordt verworven de dag waarop zij haar statuten en de akten betreffende de benoeming van de bestuurders neerlegt ter griffie van de Rechtbank van Koophandel.

De datum waarop de rechtspersoonlijkheid wordt verworven is belangrijk aangezien de vzw vanaf dat tijdstip bestaat als volledig rechtssubject.

b) *Vereniging in wording*

Tussen het tijdstip waarop de stichters beslissen een vzw op te richten en het tijdstip waarop deze vzw rechtspersoonlijkheid verwerft, kan een periode verstrijken tijdens welke een bepaald aantal handelingen kunnen worden gesteld (bv. aankoop van materieel, huur van een gebouw om de carnavalwagen te stallen, opening van een bankrekening, enz.).

Volgens de wet kunnen deze verbintenissen worden aangegaan door de vereniging in wording. In dit geval en tenzij anders wordt overeengekomen, zijn zij die dergelijke verbintenissen sluiten daarvoor persoonlijk en hoofdelijk aansprakelijk, behalve indien de vzw:

- rechtspersoonlijkheid verwerft binnen de twee jaar volgend op het ontstaan van de verbintenis;
- en indien de vzw deze verbintenis bekrachtigt binnen zes maanden na het verwerven van de rechtspersoonlijkheid.

Ingeval de verbintenissen onder deze voorwaarden zijn opgenomen, worden zij geacht door de vzw te zijn aangegaan vanaf hun ontstaan.